2026.106

# Dendermonde – Brusselsestraat 83

## Programma van Maatregelen

**Bert ACKE, Maarten BRACKE, Gwendy WYNS, Luna DE VLIEGHER, Niels GEELEN en Jan CLAESEN**

**21-8-2026**

A & B archeologie

# 1. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Dendermonde Brusselsestraat 83 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen binnen de afgebakende archeologische zone van de historische kern van Dendermonde, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 100m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. In de archeologienota werd een advies opgesteld voor een verder archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefputten/proefsleuven. In deze nota worden de resultaten van dit vooronderzoek beschreven.

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten opgelegd. Het onderzoek diende uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefputtenonderzoek vond plaats op een site met een complexe verticale stratigrafie. Het proefputtenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van:

*Drie proefputten. De afmetingen van deze proefputten is gezien de beperkte breedte van het onderzoeksgebied beperkt tot 2x2 m (8 m²), afhankelijk van de mogelijkheden op het terrein. De drie proefputten situeren zich binnen de twee terrassen (2x2 m) en binnen de wadi. Gezien de beperkte oppervlakte van de wadi (ca. 3 m²) wordt ervoor geopteerd de volledige oppervlakte van de geplande wadi als proefput uit te voeren.*

*De locaties werden vastgelegd op basis van de locatie van de geplande bodemingrepen en analyse van historische, cartografische en iconografische bronnen. In deze proefputten wordt de verticale en horizontale omvang van de stedelijke context geanalyseerd. Ook de aard, datering en waarde van deze context worden bestudeerd, evenals hun relatie met het landschap en de impact van de geplande werken. Indien er op basis van de proefputten te weinig ruimtelijk inzicht bekomen werd, kunnen de proefputten groter gemaakt worden.*

*Gezien de vrij beperkte geplande verstoringsdiepte (30cm -mV) dienen de proefputten niet noodzakelijk tot op de natuurlijke bodem aangelegd te worden. Er wordt geopteerd om de proefputten aan te leggen tot op een diepte van maximaal 60cm -mV, dit wil zeggen de geplande verstoringsdiepte plus een veiligheidsbuffer van 30cm.*

Bij aanvang van het vooronderzoek was het terrein zo goed mogelijk vrij en toegankelijk en kon het onderzoek goed uitgevoerd worden. Het gebouw was reeds gesloopt enkel de voorgevel werd bewaard. De locatie van de vooraf ingestelde proefputten was vrij. De meest noordelijke proefput 1 werd iets meer naar het zuiden genomen door de aanwezigheid van boomwortels. Proefput 2 en 3 werden deels meer naar het noorden geplaatst door de aanwezigheid van een geothermale leiding en metalen balk in de grond. Dit werd ter plaatse aangegeven door de architect en aannemer.

Aangezien het vooronderzoek plaatsvond nabij aanpalende gebouwen, werd de nodige aandacht besteed aan de veiligheid van het archeologisch team en de stabiliteit van het gebouw. De nodige afspraken rond grondverzet en stockage, afscherming van de onderzoeksputten, nutsleidingen, e.d. worden voorafgaand het onderzoek gemaakt tussen de erkende archeoloog en de bouwheer. Ook diende rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van bomen, verschillende leidingen en metalen balken in de ondergrond. Om die reden werd de inplanting van de 3 werkputten aangepast, waarbij proefput 1 meer naar het zuiden werd geplaatst en proefputten 2 en 3 meer naar het noorden. In totaal werd ca. 12m² onderzocht door middel van proefputten. Dit bleek ruim voldoende om een degelijk inzicht te krijgen in de bodemopbouw, archeologische waarde en de aftoetsing ten opzichte van de geplande werken.

Op basis van historische bronnen en kaartmateriaal blijkt dat binnen het projectgebied minstens sinds de 16de eeuw bebouwing aanwezig was. Gezien de ligging in de historische stadskern en archeologische zone van Dendermonde gaat deze bewoning vermoedelijk nog verder terug. Op kaarten uit de 16de en 17de eeuw ligt het projectgebied ten zuiden van een kerk, binnen de omwalde stad. Zowel op de kaarten van Jacob van Deventer (1570) als Blaeu (1649) is bebouwing zichtbaar. Op de kaart van Pontault de Beaulieu (1668) ontbreekt deze bebouwing, maar aangezien latere 18de-eeuwse kaarten opnieuw gebouwen tonen, lijkt een onbebouwde situatie weinig waarschijnlijk. Deventer geeft het projectgebied grotendeels als bebouwd weer, terwijl Blaeu enkel bebouwing langs de straatzijde toont en de rest als tuinzone afbeeldt. De betrouwbaarheid van deze kaarten kan op basis van het bureauonderzoek niet volledig worden beoordeeld, waardoor verschillen in de weergegeven bebouwing mogelijk zijn.

Bij de aftoetsing van de archeologische resultaten ten opzichte van de geplande werken is ook duidelijk dat geen relevante archeologische sporen, vondsten of lagen aanwezig zijn binnen de maximale uitgravingsdiepte van 30cm met een extra buffer van 30cm. Er werden uitsluitend recente verstoorde en puinrijke lagen geattesteerd tot minstens 60cm onder het huidige maaiveldniveau. Ter hoogte van werkput 2 en 3 komt een terras met een verstoringsdiepte tot 30cm. In het noordelijk deel bij werkput 1 wordt een beperkte en ondiepe wadi aangelegd van 30cm diep. **De geplande werken kunnen uitgevoerd worden binnen de geplande verstoring en er dienen verder geen bijkomende maatregelen genomen te worden. Er zal geen archeologisch erfgoed geraakt worden tijdens deze geplande werken.**